

Stoalaisella asenteella?

Tuija Saresma & Sanna Karkulehto

Yliopistojen syyslukukausi ei alkanut hyvissä merkeissä. Kevään toiveikkuus on haihtunut covid-tartuntojen rajun kasvun ja deltavariantin vuoksi, ja koronarajoitukset kampuksilla jatkuvat.

Yliopistoväki ehti jo iloita opiskelijoiden aloituspaiikkojen lisäämisestä ja yliopistojen lisärahoituksesta, mutta veikkausvarojen niukentuminen vie valtiovarainministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön budjettiehdotuksen mukaan 51 miljoonaa euroa uuden tutkimuksen rahoitukselta. Tämä tarkoittaa tuntuva leikkausta Suomen Akatemian jakamaan tukeen vuoden 2022 jälkeen.

Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen (kesk.) totesi ottaneensa leikkausehdotuksen vastaan ”pohjalaisella, stoalaisella tyyneydellä” – mihiin tämä tyyneys ikinä viittaakaan. Vielä ei ole tiedossa, miten rahoitukseen kohdistuvat leikkaukset toteutuvat tai olisiko joitain muita säästökohteita mahdollista löytää. Joka tapauksessa leikkausten on jo arvioitu vaikuttavan ratkaisevasti muun muassa Suomen kilpailukykyyn. Rahoituksen kohtalosta päätetään hallituksen budjettiriihessä syyskuussa.

Samaan aikaan Afganistan murenee silmiemme edessä. Maa on sekasorron vallassa länsiliittoutuman jätettyä sen oman onnensa nojaan ja ääri-islamilaisten Talebanin vallattua pääkaupunki Kabulin takaisin kahdenkymmenen vuoden jälkeen, alle viikon kuluttua USA:n armeijan lähdöstä.

Taleban on vanhoillinen liike, jossa miesten rooli edustaa toksisen maskuliinisuuden ääriesimerkkiä:

hammas hampaasta on käypä moraalisääntö, kosto elää ja kunnian puolesta taistellaan vaikka viimeiseen hengenvetoon. Talebanin miehet omistavat naisensa ja pitävät heidät herran nuhteessa. Erityisesti naiset ja tytöt ovat todellisessa vaarassa Talebanin hirmuhallinnon alla.

Talebanin edellisellä valtakaudella Afganistanin tytöt suljettiin pois opinnoista samoin kuin naiset julkisesta elämästä. Muistamme pakistanilaisen Malala Yousafzain, jonka järjestö yritti murhata tämän koulumatkalla vuonna 2012. Hän selvisi hengissä ja pääsi perheineen pakenemaan Britanniaan. Malalalle myönnettiin Nobelin rauhanpalkinto vuonna 2014. Hän valmistui Oxfordin yliopistosta vuonna 2020. Elokuussa 2021 hän vetosi *Helsingin Sanomissa* julkaistussa esseessään ”Pelkään siskojeini puolesta”, että meidän on juuri nyt, ”tällä kriittisellä hetkellä”, ”kuunneltava Afganistanin naisten ja tyttöjen ääniä. He pyytävät suojelua, koulutusta, vapautta ja tulevaisuutta, joka heille luvattiin.”

Suomen viidenkymmenen miljoonan euron tieteeseen kohdistuvat leikkaukset voivat tästä näkökulmasta tuntua mitättömiltä. Mutta Afganistanin naisten ja tyttöjen asia liittyy myös Suomeen ja suomalaisen tieteeseen.

Perussuomalaisten uusi puheenjohtaja Riikka Purra linjaa, että perussuomalaiset haluavat lopettaa humanitaarisen maahanmuuton Suomeen. Yleisesti paheksutaan turvapaikkaa hakevia nuoria miehiä, joita oli iso osa Suomeenkin vuonna 2015 pa-

kolaiskriisiksi nimetyn tapahtumaketjun seurauksena saapuneista. Oikeisto-Twitterissä uhotaan, että suomalainen mies ei olisi paennut kotimaastaan eikä jättänyt naisia ja lapsia puolustamatta. Annamari Sipilä kirjoittaa kolumnissaan ”harrastelijafeministeistä”, jotka ovat tähän asti lähinnä ”mukapahastuneet, kaadelleet patsaita ja tasa-arvoposeeranneet” mutta nyt viimein huomanneet, että ”oikeasti heikossa asemassa olevat” ihmiset, siis kriisialueiden naiset ja tytöt, kaipaavat apuamme.

Tällaisia populistisia väitteitä on helppo heitellä. Mutta ne eivät perustu faktoihin eivätkä auta ketään.

Tieteellisessä seurassa voisimme suhtautua Kurvisen tapaan stoalaisen tyyneesti niin tiederahoituksen leikkauksiin kuin Afganistanin tapahtumiin. On kuitenkin vaikeaa tuntea mielenrauhaa, kun tutkimuksen perusehtoja nakerretaan jatkuvasti. Tunteiden hillinnän tarpeellisuus afganistanilaisnaisten ja -tyttöjen pelon ja heitä uhkaavan vaaran edessä on sekin kyseenalaista. Tyyneys on toki hyve, mutta se ei saa johtaa passiivisuuteen eikä siihen, että tyydyimme vallitsevaan asiintilaan tai seuraamme tapahtumia syrjästä niihin millään tavalla puuttumatta.

Kirjoitimme *Sukupuolentutkimus*-lehden edellisen numeron Puheenjohtajilta-palstalla jäsenten tärkeydestä Sukupuolentutkimuksen seuralle, joka muiden tieteellisten seurojen tavoin kärsii rahapulaista ja jäsenkadosta lehtien siirtyessä open access-julkaisuiksi. Yksi SUNSin keskeisimmistä tehtävistä on julkaista *Sukupuolentutkimus-Genusforskning*-

lehteä, joka ei synny ilmaiseksi, vaikka muuttuukin pian verkosta vapaasti ladattavaksi.

SUNSin jäsenmaksuilla tuetaan muun muassa sellaisen akateemisen tutkimuksen julkaisemista, jossa tarkastellaan esimerkiksi globaalisti jälleen aiempaa näkyvämmäksi ongelmaksi muodostuvaa pakkomuuton sukupuolta, kuten tässä numerosa tehdään. Tiede karttaa yksinkertaistuksia ja pyrkii selvittämään ilmiöiden synnyn ja vaikuttamisen mekanismeja.

Tieteellisen tutkimuksen teko ja siitä raportointi ja julkaiseminen asettuvat myös stoalaisen passiivisuuden ja halpahintaisten heittojen vastavoimiksi. Sukupuolentutkimuksen seura tukee ja julkaisee sukupuolen ja muiden siihen liittyvien erojen ja vallan tutkimusta. Tällainen tutkimus kyseenalaistaa yksinkertaistavia väitteitä esimerkiksi maahanmuuton sukupuolesta ja sen syiden sukupuolittumisesta. Siksi SUNS.

Tuija Saresma ja Sanna Karkulehto